

L'Amistat, un altre art

Rusilover | Modalitat: Santiago Rusiñol

1926, quatre dècades d'amistat i pràcticament tota una vida plegats. Avui et miro, company d'aventures, i et retrato com he fet, com *hem* fet, tantíssimes vegades seriosa i fanfarronament. Intento fer memòria i esbrinar-ne la xifra. No m'ensurto. Els dits es mouen lliurement, éssent el maneig del llapis i el pincell els moviments més naturals que el meu cos coneix. La tècnica fa molt que no és obstacle ni misteri i els ulls, tot i que aguts de mira, ja no interroguen els humors de l'ànima del model, doncs ja fa temps que els conec i que me'ls vas compartir. Penses, potser, que és aquesta entensa nostra i subjectivitat meva el major defecte dels retrats que et faig? O serà, per ventura, del temps la millor virtut? Qui podrà encara pintar-te un dia i copsar-te amb tanta completenessa?

Continuo esbossant el teu rostre, a traços ràpids el cabell. Amb puls ferm i prest, perfilo hàbilment la teva orella amb una línia fina d'un negre més fosc. Hi poso més força i tenacitat en el coll. Aquestes reflexions mudes semblen llargues, així i tot, ocupen tot just uns segons, insuficients per conferir-los-hi major importància i compartir-te'ls en veu alta. Encara menys, obrir debat, estant-ne segur com estic de què estaries d'acord amb mí. Presumeixo què, a tot estirar, donarien per a buidar en paraules els records.

Ben mirat, poc importa, ja que avui no he de distreure't. Ara per ara has de posar més que mai. Altra vegada, ens hem pintat amb curiositat i tocs d'ironia, des de l'immediatesa amb espontaneïtat, sense pretensions i també presumidament..., però avui, Santiago, avui t'haig d'immortalitzar.

I ara que m'apresso a esculpir els teus trets sobre el paper, definint les línies del teu seny i les ombres sota els ulls..., m'adono que és només a mitges que la meva mà

pot dibuixar-te de memòria. Què se n'ha fet d'aquell àgil Santiago al que vaig pintar tot penjat d'un llum, aquell jove pintor amb qui visqué a París...? *“On dirait une autre vie”*.

Molts pensaran que allò que ens ha agermanat ha estat el ser fills d'una mateixa classe social i d'una mateixa terra..., però només aquells que han estat a París coneixen el poder de l'Art per fraternitzar homes i dones de tots els racons del nostre continent. Alguns ens titllaran de burgesos, a mi, que mai vaig tenir el tarannà per ser un home de negocis i a tu, que mai vas voler ser-ho. De falsos bohemis, a nosaltres què, tot i no havent mort de fred ni de fam, vam veure de prop els rostres i els plors, les mancances i els sacrificis sense recompensa, de decenes de joves davant la impossibilitat fer-se un nom ni un lloc entre la competència dels encàrregos. Què sabran els crítics de la bohèmia? Ells que s'han omplert la boca amb frases sobre el romanticisme de “viure per l'art” i “l'art per l'art”, però *viure de l'art o per l'art* és una pregunta que només hauria de formular-se en primera persona.

Els nostres contextos familiars no van poder ser més oposats ni tampoc els afers de cor: tu, que vas fugir del matrimoni durant deu anys i jo, pel contrari, que del amor en vaig fer musa, pintant la meva Julia en més d'un centenar de quadres. També en la pintura, vam enamorar-nos de temàtiques diferents, jo amb predilecció per lo humà i tu, per la natura. Forçosament, havies d'escollir venir-te a viure a Sitges vora el mar, mentre que jo, si no fos per tu, poc m'allunyaria de les grans ciutats. Si l'ésser humà es fet de conviccions i contradiccions, bé l'amistat havia de ser igualment una barreja de diferències i similituts. Malgrat tot, el pilar que sostè la nostra és com el vim, flexible i durable. Però, prou ja de xerrameca, doncs bé sabem, que d'ambdós, només a tu t'ha donat Déu el do de la paraula i, com de joiós estic de saber que n'has fet un ús prolífic, més encara que del de la pintura.

M'entretenec una bona estona cobrint de carbonet la part d'abaix del retrat, fent alguns afegits amb sanguina i esborrant, de tant en tant, amb un troç de roba per tal de conferir volum i textura al teu abric. És la part més mecànica i avorrida del dibuix, quan relaxes la postura i tots dos la fem petar una estona.

Aturat amb el drap encara a la mà, estudio en silenci el dibuix acabat. Adés escodrinjava el teu semblant, ara el del paper. El diàleg amb el model cessa, per interrogar el retrat: *què vols Rusiñol?* Com sempre ho ha fet amb mi, la inspiració em respon sense mots i, és així com faig un últim retoc: minúscul, no obstant, decisiu. Tècnicament, de tot el paper, només he modificat un milímetre. Expresivament, tot ha canviat. Un reflex de llum que t'encén la mirada com si una espurna de vida s'hi hagués quedat captiva.

Un del teus ulls sembla haver quedat plasmat en el paper mentre el traçava, suspès en un temps que ara és pretèrit, mentre que l'altre em mira fixament, sense titubeig, des de lluny, com una finestra al present i, qui sap si al futur? No sempre em pregunto per l'avenir de les meves obres, però avui, no sé què m'agafa, que m'ho demano.

De ferros forjats, has sigut un col·leccionista insòlit, de la pintura modernista, un pioner, de la literatura i dramaturgia catalanes, un gran mestre i de les festes modernistes, el fundador. Mai no ha hagut ni tornarà a existir un Cau Ferrat com el teu, que ha despertat enveja des de terres tan llunyanes com les Amèriques. Peça a peça, has construït un tresor que un dia serà llegat, per a Sitges, Catalunya i les Arts. Espero que totes elles et recordin com et mereixes, així com desitjo i prego perquè aquest retrat, en el que hi he bolcat tota la meva estima, s'erigeixi símbol i record del bon amic que per tots nosaltres vas ser.